

Arendals Vasdrags Brugseierforening
Postboks 704 Stoa
4808 ARENDAL

Vår dato: 20.05.2026

Vår ref.: 202111349-13 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Saksbehandler: Eivind Wolden

E-post: eiwo@nve.no

Rehabilitering av dam Øysæ, Fyresdal kommune, Vestfold og Telemark fylke - Godkjenning av detaljplan for miljø og landskap

Vi viser til deres søknad om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for forsterkning av dam Øysæ i Arendalsvassdraget.

Vedtak

NVE godkjenner fremlagte detaljplan for miljø og landskap av 13.05.2026 for rehabilitering av dam Øysæ i Fyresdal kommune.

Godkjenningen av detaljplan for miljø og landskap gis på følgende vilkår:

- Dere skal orientere oss om dato for oppstart av anleggsarbeidet senest 7 dager før planlagt start. Vi skal også orienteres ved viktige eller kritiske faser i anleggsarbeidet
- Det utarbeides en sluttrapport innen miljø og landskap som sendes NVE innen ett år etter idriftsettelse. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent detaljplan og forutsetninger/endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. [Link til mal.](#)

Detaljplan for miljø og landskap må være i samsvar med vilkår og forutsetninger som fremgår av *Tillatelse til ytterligere reguleringer og overføringer i Finndøla, Arendalsvassdraget gitt ved Kgl. res. av 14.08.1970*. NVE kan kreve ytterligere detaljering for alle deler av tiltaket. Slike planer skal godkjennes av oss før arbeidet settes i gang.

Godkjenningen har hjemmel i konsesjonen datert 14.08.1970 post nr. 11.

Tilsyn

NVE kan følge opp anlegget med inspeksjon.

Anlegget er både for planlegging, bygging og senere drift underlagt bestemmelser om internkontroll etter forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (FOR 2011-10-28 nr. 1058 IK-vassdrag). Ved tilsyn på anlegget vil NVE kontrollere at internkontroll etter denne forskrift er etablert.

Vår behandling av søknaden

Dam Øysæ ligger i Fyresdal kommune. Dammen ble bygd som en steinfullingsdam med morenetetning i perioden 1971-1972 for å etablere Øysæ reguleringsmagasin. Dammen må nå forsterkes for å oppfylle krav i damsikkerhetsforskriften. Rehabiliteringen omfatter uttak av 60-70 000 m³ fast fjell for plastring av både luft- og vannside på dammen, samt forsterking av eksisterende vangemur i betong mot sørøstlig flomløp. Arbeidene planlegges gjennomført fra april 2028 – november 2028, men noe sluttarrondering og øvrige avsluttende arbeider kan bli utsatt til 2029.

Detaljplanen for miljø og landskap beskriver hvordan anleggsarbeidene er planlagt gjennomført, og inneholder arealbrukskart som avgrenser arealbeslag. Anlegget vil bestå av arbeider på dammen, steinbrudd i reguleringsmagasin, tre riggområder, fire områder for mellomlagring av vekstmasser og anleggsveier. Som tilrettelegging for allmenheten skal det opparbeides 10 parkeringsplasser for rettighetshavere og allmenheten, samt snuplass for bil og henger. Eksisterende båthus skal rives og erstattes med nye.

Det er satt krav om en minstevannføring på 0,2 m³/s fra Øysæ hele året. Detaljplanen opplyser om at minstevannføringen skal opprettholdes gjennom hele prosjektperioden.

Høring

Detaljplanen datert 13.06.2022 ble sendt på høring 23.09.2022¹ til Fyresdal kommune, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Setesdal Austhei villreinområde, Direktoratet for mineralforvaltning og Øysæ hytteforening.

NVE presiserer at detaljplanen har blitt videreutviklet etter høringen. Godkjent detaljplan datert 13.05.2026 er utarbeidet av Å Energi Vannkraft, på vegne av konsesjonær Arendals Vasdrags Brugseierforening (AVB). Etter dialog med Fyresdal kommune, ble det besluttet at det ikke var nødvendig med en ny høringsrunde². Relevante endringer i detaljplanen adresseres under kapittelet *NVEs vurdering*.

NVE mottok uttalelser fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Direktoratet for mineralforvaltning og Fyresdal kommune. Høringsuttalelsene har vært forelagt konsesjonær for kommentar (16.06.2023), og er gjengitt i kursiv tekst. I det følgende oppsummerer vi mottatte høringsuttalelser. Uttalelsene er tilgjengelig via offentlig postjournal, eller på NVEs nettsider³.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark (18.10.2022)

Statsforvalteren vurderer at kravet om sikring av dam Øysæ er nødvendig å gjennomføre, og at det regnes som et pålegg fra sektormyndigheten. Sikring av bruddkanten må vurderes av NVE.

Kommentar fra AVB: «Forholdet vil bli ivaretatt og innarbeidet i iht. IK-vassdrag.»

¹ NVE-ref. 202111349-12

² NVE-ref. 202111349-33

³ [Ytterligere regulering og overføring i Finndølavassdraget](#)

Direktoratet for mineralforvaltning (10.10.2022)

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) skriver i sin høringsuttalelse at det må søkes om konsesjon etter mineralloven for uttak av masser fra det eksisterende steinbruddet.

Kommentar fra AVB: «AVB avviser at steinbruddet konsesjonspliktig etter mineralloven, se vedlagte notat fra Advokatfirmaet Hjort AS.»

Kommentar fra NVE: AVB har i ettertid søkt om driftskonsesjon fra DMF.

Fyresdal kommune (03.11.2022)

1. I sin uttalelse skriver Fyresdal kommune at AVB har valgt alternativet for uttak av masser som kommunen mener er det beste. Kommunen viser til at AVB ved å benytte det eksisterende steinbruddet til ytterligere uttak holder seg innenfor egen eiendom, unngår inngrep i naturreservat, og reduserer synligheten av uttaket.

Kommunen mener detaljplanen gir en god skildring av prosjektet, men savner informasjon om hvor morenemassen som skal brukes i dammens kjerne skal hentes ut. Kommunen skriver at AVB skal ettersende denne informasjonen.

Kommentar fra NVE: AVB opplyser om at søknad om uttak av morenemasse er sendt til Fyresdal kommune. Forholdet beskrives ytterligere under kapitlet «NVEs vurdering».

2. Fyresdal kommune understreker at inngrepsgrensen mot Fugldalen naturreservat er absolutt. Kommunen forutsetter at grensen kommuniseres tydelig til entreprenørene og markeres i terrenget, også ved steinbruddet. Ettersom området rundt dam Øysæ er mye brukt til rekreasjon og har begrenset plass, ber kommunen også om tidlig dialog med ulike brukergrupper.

Kommentar fra AVB: «Vernegrensa og alle inngrepsgrenser vil bli merket i terreng eller koordinatfestet og vist i anleggsmaskinenes maskinstyringssystem.»

3. Kommunen mener veier i magasinet som er synlige ned til LRV også må tilbakeføres. Når det gjelder veistrekningen fra Libru til bommen ved Skåltjønn, forutsetter kommunen at hele strekningen oppgraderes etter avslutta anleggsperiode. De peker også på at snuplassen ved det nye båtnaustet må være stor nok til at en kan snu med bil og henger, selv når samtlige parkeringsplasser er opptatt.

Kommentar fra AVB: «Alle anleggsveier vil bli tilbakeført. AVB planlegger ikke å utbedre vegen fra Libru og til bommen ved Skåltjønn utover det som eventuelt måtte være nødvendig for anleggsdriften. Ved anleggsslutt skal vegen til Øysæ tilbakeføres til opprinnelig standard før anleggsarbeidene startet, og eventuelle skader skal utbedres. Forholdet iht. snuplassen vil bli ivaretatt.»

4. For steinbruddet viser kommunen til at bruddkanten blir høyere enn i dag, og ber om at NVE vurderer behov for sikring på toppen av bruddkanten.

Kommentar fra AVB: «Forholdet vil bli ivaretatt.»

NVEs vurdering

NVE mener detaljplanen for miljø og landskap i utgangspunktet er en god plan. Detaljplanen er gjennomarbeidet med gode beskrivelser, illustrasjoner og kart som viser planlagte arbeider. Konsesjonær har brukt tid og ressurser på å finne løsninger som er tilpasset terrenget, og som ivaretar de allmenne interessene i og langs vassdraget.

Høringsuttalelsene har vært forelagt konsesjonær for kommentar. Konsesjonær har imøtekommet flere av uttalelsene, og vi legger til grunn at dette følges opp i praksis. Vi vil ellers minne om god landskapstilpasning og minimering av de anleggstekniske inngrepene. NVE vil følge opp tiltaket med tilsyn gjennom anleggsperioden og tilbakeføring av arealene.

Steinbrudd og landskapstilpasning

Forsterkingen av dam Øysæ krever uttak av anslagsvis 60 000 – 70 000 m³ med fast fjell for å få tilstrekkelig mengde med plastringstein. AVB kommenterte i 2023 på at de mente tiltaket ikke krevde driftskonsesjon fra DMF. Ved innsending av revidert detaljplan i 2026, opplyses det om at det skal søkes om driftskonsesjon fra DMF i løpet av første kvartal.

AVB presenterte fem alternativer for uttak av steinmasse. Valgt løsning innebærer en utvidelse av eksisterende steinbrudd i reguleringsmagasinet. NVE ser positivt på den valgte løsningen, da utnyttelsen av eksisterende steinbrudd gir mindre arealinngrep. Tiltaket blir også mindre synlig fra dam Øysæ og nærliggende hytter. NVE påpeker viktigheten av at bruddets bakvegg får en god utforming. Norconsult har på oppdrag fra AVB utarbeidet en landskapsvurdering, som nevner:

«Det overordnede målet med bruddet er fortsatt å få til et landskapstilpasset brudd der det er nok arronderingsmasser til å dekke bakveggen og skape avrundede profiler som skjuler alle skarpe bruddkanter og bruddflater.»

AVB og Norconsult vurderer vrakprosenten i prosjektet til å være høy, og at det vil være tilstrekkelig med vrakmasser for å dekke bakveggen av steinbruddet uten ytterligere tiltak.

Uttak av løsmasser

Fyresdal kommune etterlyste mer informasjon om hvor morenemassen skal hentes fra. Under et møte 29.09.2025 mellom NVE, Å Energi/AVB og Norconsult, ble det avklart at AVB har sendt en søknad til Fyresdal kommune om utvidelse av morenetak og tak for filtergrus⁴. Søknaden var ikke ferdigbehandlet på daværende tidspunkt. Generelt faller denne typen masseuttak innunder hjelpeanlegg, som skal behandles av NVE. I dette tilfellet ble det besluttet å la kommunen behandle masseuttakene, da søknadsprosessen var i gang. Løsmasseuttakene er derfor utelatt fra arealbrukskartene, og NVE vil heller ikke føre tilsyn med disse.

Kulturminner

Detaljplanen skildrer hvordan eksisterende kulturminner i reguleringsmagasinet merkes og sikres med egen sikringssone. NVE forutsetter at kulturminnene sikres dersom de blir liggende i dagen.

⁴ NVE-ref. 202111349-31

Vurdering av flom og skredfare

Søk i NVE Atlas den 17.02.2026 viser at store deler av anleggsområdet blir liggende i aktsomhetsområde for flom, snøskred, steinsprang og jord- og flomskred. Anleggsbrakker for prosjektet plasseres i aktsomhetsområdet for flom og snøskred. Oppdatert detaljplan datert 13.05.2026 nevner at vannstanden i Øysæ senkes for å holde anleggsområdet tørt. Prosjektet vil også motta daglige vannprognoser i anleggsfasen, og ved en eventuell flom vil det iverksettes nødvendige tiltak for å sikre personell.

Videre nevnes det at faren for snøskred ikke er relevant, selv om brakkerigg o.l. plasseres innenfor aktsomhetsområdet. Dette begrunnes med at arbeidet i stor grad vil foregå utenfor vintersesongen. Det påpekes at tett skog i skråningen (Fugldalen naturreservat) indikerer at det ikke har gått skred på lang tid. AVB er ikke kjent med rapporterte skredhendelser i inngrepsområdet.

NVE minner om at det er konsesjonæren sitt hele og fulle ansvar å gjennomføre risikovurderinger og å gjennomføre nødvendige tiltak for å redusere eventuelle risikoforhold.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante bestemmelser.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i innsendt plan, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. NVE har også søkt i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 23.02.2026.

Planlagte arbeider vil foregå innenfor Setesdal Austhei villreinområde. Norge har en internasjonal forpliktelse til å ta vare på villrein. Arten er kategorisert som nær truet i nasjonal rødliste av 2021. Detaljplanen skildrer at det ikke er registrert trekkruter eller kalvingsområder i nærheten av dam Øysæ, og at arbeidet ikke vil gi nevneverdige negative konsekvenser for villrein. Det er derfor ikke foreslått noen avbøtende tiltak. NVE har ikke mottatt uttalelser fra relevante myndigheter som tilsier at temaet skulle være konfliktfylt.

Detaljplanen opplyser om fiskebestanden i kap. 2.6. Det nevnes at tidligere utsetninger av bekkerøye og ørret ble avsluttet, da undersøkelser viste god egenrekruttering. Det finnes lite nyere kunnskap om fiskebestandene i Øysæ, men at det antas å fortsatt være en selvrekrutterende ørretbestand i magasinet. NVE oppfordrer konsesjonær til å regulere magasinet slik at vannstandsendringer skjer med jevn senkehastighet over tid slik at vannlevende organismer og fisk kan omplassere seg.

Planen som foreligger, vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak. NVE mener derfor det er tilstrekkelig grunnlag for å vurdere tiltaket og de virkninger det har på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at kravet til kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 er oppfylt.

NVE har også sett på virkningen fra tiltaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er blitt vurdert i henhold til naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke så stor at den blir avgjørende for vurderingen.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får dermed ikke anvendelse.

Etter § 11 og § 12 skal tiltakshaveren dekke kostnadene og benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Planen konkretiserer de tiltakene som skal gjøres for å hindre og begrense skader på naturmangfoldet gjennom fysisk merking av Fugldalen naturreservat. Kostnadene for dette dekkes av Arendals Vasdrags Brugseierforening.

Forhold som dere må avklare før arbeidet kan starte

Plan- og bygningsloven

Dere må avklare med kommunen om tiltaket må ha dispensasjon fra gjeldende arealplan. Dette fordi det må være i samsvar med kommuneplanen sin arealdel og gjeldende reguleringsplaner. Dette gjelder selv om tiltaket har fått konsesjon, og dermed er unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, jf. forskrift om byggesak (FOR 2010-03-26-488 - byggesaksforskriften) § 4-3 første ledd.

Dere må og sørge for at tiltaket blir gjennomført i samsvar med plan- og bygningsloven og tilhørende forskrifter. Dette gjelder særlig reglene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5), og krav til produkt til byggverk (§ 29-7) med tilhørende deler av byggeteknisk forskrift. Disse gjelder så langt de passer for tiltaket.

Damsikkerhetsforskriften

Vedtaket omfatter ikke plan for sikkerhet av vassdragsanlegg i konsekvensklasse 1 og høyere etter damsikkerhetsforskriften som også skal være godkjent før anleggsstart.

Naturforekomster, landskapsområder og kulturminner

Vi minner om post 11 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift og post 23 om kulturminner som konsesjonæren må følge opp i forkant av og under anleggsperioden.

Privatrettslige rettigheter

Vi gjør oppmerksom på at konsesjonæren må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter for utbygging og drift av anlegget.

Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

Før anleggsarbeidet starter må konsesjonæren innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk. Arbeidet innebærer uttak av 60 000 – 70 000 m³ fast fjell, som krever driftskonsesjon fra Direktoratet for mineralforvaltning, jf. mineralloven § 43.

Det skal sendes inn dokumentasjon til Fyresdal kommune når anlegget er ferdig bygd

Når anlegget er ferdig bygd, skal dere sende kartdata i egnet format med alle fysiske anlegg til Fyresdal kommune, slik at kartdata kan gjøres tilgjengelige på en enkel måte, jf. byggesaksforskriften § 4-3 fjerde ledd.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Randi Holme
fagleder

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:

Arendals Vasdrags Brugseierforening

Kopimottakerliste:

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Å ENERGI VANNKRAFT AS

Å ENERGI VANNKRAFT AS - Arve Brastad Høen

FYRESDAL KOMMUNE

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR

TELEMAR FYLKESKOMMUNE

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan.</p> <p>Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs - epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.</p>
Du kan anmode om utsatt iverksettelse av vedtaket	<p>Du kan anmode om at vedtaket ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort.</p> <p>Klage på vedtak om samtykke til ekspropriasjon har utsettende virkning, med mindre det er truffet vedtak om noe annet.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32, 36 og 42.